

شورای حقایق و تحقیقات

گزارش مکتوب شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر

سی و یکمین نشست شورا در روز یکشنبه سوم دی ماه ۱۳۹۱ ساعت ۸/۳۰ با حضور اعضای زیر تشکیل گردید:

آقای دکتر ساکت (قاضی بازنشسته دیوان عالی کشور، مؤلف و استاد دانشگاه)
آقای آخوندی (رئیس هیئت مدیره انجمن فرهنگی ناشران کتب مذهبی)
آقای آموزگار (رئیس هیئت مدیره انجمن فرهنگی ناشران بین المللی ایرانیان و دبیر اتحادیه)
آقای دکتر کفاشی (عضو انجمن فرهنگی ناشران کتاب دانشگاهی)
آقای فروغی (رئیس کمیسیون آموزش اتحادیه ناشران تهران)
آقای دکتر احمدزاده (پژوهشگر و ویراستار)
آقای موسایی (انتشارات فرهنگ معاصر)
آقای شاوردی (نماینده انجمن ناشران ورزشی)
آقای رحمانی (نماینده اداره کل مراکز و مجامع فرهنگی)
آقای بنی صدر (وکیل دادگستری / عضو کمیسیون حقوقی اتحادیه ناشران تهران)
دکتر حسینی نیک (مدیر مسئول دفتر مطالعات و خدمات حقوقی - رئیس شورا)
میهمانان جلسه: آقای دکتر محسن زاده (مدیر کل اداره حقوق مالکیت معنوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) و سرکار خانم حیدری (معاون اداره کل حقوق مالکیت معنوی)

بعد از قرائت قرآن کریم، مذاکرات شورا به شرح زیر آغاز گردید:

ابتدای جلسه گزارشی از وضعیت لایحه در کمیسیون‌های اصلی و فرعی هیأت دولت در خصوص تصویب موادی از لایحه حمایت از حقوق مالکیت ادبی و هنری و حقوق مرتبط توسط رئیس شورا ارائه گردید. موارد متعددی در متن نهایی کمیسیون اصلی وجود دارد که دارای اشکال و ایراد اساسی است و به هیچ وجه قابل اغماض نبوده و در صورت تصویب در مجلس شورای اسلامی می‌تواند جامعه فرهنگی کشور را با مشکل مواجه سازد.

سرکار خانم حیدری در ابتدای جلسه، گزارش کاملی از جلسات تشکیل شده در کمیسیون‌های فرعی و اصلی هیأت دولت ارائه داده و از سختی‌های کار در جهت تفهیم و توضیح مبانی حقوق مالکیت فکری، مطالبی را به تفصیل بیان داشتند.

ایشان متذکر شدند که در موارد متعدد، نظرات کارشناسان وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و اساتید حقوق حاضر در جلسات مورد موافقت قرار نگرفته و اکنون فرصت مناسبی است که نهادها و افراد متخصص در این حوزه مانند شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر به ایرادهای لایحه مصوب پرداخته و با دقت و تیزبینی، موارد مورد اشکال را شناسایی کرده و اصلاحات و پیشنهادات خود را به وزارتخانه اعلام دارند. وزارت ارشاد نیز چه در

معاونت حقوقی و چه در معاونت فرهنگی تلاش خواهد کرد تا موارد اصلاحی توسط مقام عالی وزارت در هیأت دولت و کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی ارائه گردیده و به رأی وزرا و نمایندگان گذاشته شود. موضوع دیگری که خانم حیدری مطرح ساختند این بود که تاکنون هیچ نهاد یا صنفی بجز این شورا در خصوص ماهیت و محتوای لایحه مذکور با معاونت حقوقی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تماسی نداشته و اظهار نظری نکرده است و این بسی جای خوشحالی است که گروهی از پدیدآورندگان، حقوقدانان و ناشران اینچنین مسئولانه و بدون توقع از ابتدای مطرح شدن این لایحه، جلسات متعدد و منظمی را داشته و در همایشهای برگزار شده، بصورت فعال شرکت کرده و مقاله داده‌اند.

در ادامه این جلسه، رئیس شورا توضیح داد که اظهار نظر در خصوص مواد این لایحه در دو مرحله صورت گرفته است.

در مرحله اول با حضور تهیه‌کنندگان اولیه لایحه (آقایان دکتر شبیری و دکتر میرحسینی) در طی ۱۰ جلسه، مواد مربوط به تعهدات پدیدآورندگان و تعهدات ناشران و قراردادهای نشر مورد ارزیابی و کنکاش قرار گرفت و در خیلی از موارد، نظرات ارائه شده مورد پذیرش نویسندگان اولیه نیز قرار گرفت.

در چند جلسه آخر این مرحله، آقای دکتر شبیری پیشنهاد کرد که مایل است سوالات و ابهاماتی را در حوزه نشر مطرح سازد و پاسخ دقیق آن را دریافت نماید. این سوالات در همه حوزه‌های نشر بود و حتی شامل بعضی تعاریف نیز می‌شد.

از جمله مواردی که در آن زمان مورد انتقاد اعضای شورا بود و نویسندگان لایحه با آن موافقتی نداشتند این بود که چرا در قسمت تعاریف، ناشر تعریف نشده و در عین حال که به اکثر نهادها و نقش آفرینان در این حوزه توجه شده، این امر مورد بی توجهی قرار گرفته است؟

استدلال نویسندگان این بود که این قانون برای حمایت از حقوق پدیدآورندگان نوشته شده و ناشران باید به فکر قانونی مجزا و خاص برای خود باشند. در آن زمان بحث طولانی انجام شد و آقای دکتر ساکت به عنوان نماینده‌ای از صنف پدیدآورندگان، ضمن رد این ادعا گفت که اگر چنین باشد باید قانون موجر و مستأجر را نیز جداگانه بنویسند در حالی که وظیفه قانونگذاری، تعیین حدود برای جلوگیری از تزاخم و تلاقی منافع اشخاص مرتبط می‌باشد.

خوشبختانه با تطبیق مفاد مواد لایحه در حال حاضر و نظرات پیشنهادی متوجه می‌شویم که گزارشهای ارسالی شورا به معاونت حقوقی وزارت ارشاد مؤثر بوده و اصلاحات مورد نظر اعمال گردیده است.

مرحله دوم بررسی لایحه در شورا با انتشار و دردسترس قرار گرفتن لایحه پیشنهادی اداره کل حقوق مالکیت معنوی آغاز گردید و تمرکز بررسیها و نظرات بر روی آن لایحه قرار گرفت.

شورا مصمم گردید در این مرحله، مواد لایحه را از ابتدا یعنی تعاریف، مورد بررسی قرار دهد و به همین روش، تاکنون بیش از پانزده جلسه تشکیل شده و بند بند لایحه به دقت و با وسواس علمی و حرفه‌ای زیاد مورد مذاقه قرار گرفته است به نحوی که گاهی در یک جلسه دو ساعته، فقط یک بند یا یک ماده نهایی شده و اعلام نظر در مورد آن صورت می‌گیرد.

تا زمان این گزارش، فقط ۱۲ ماده از ابتدای لایحه در این مرحله مورد بررسی قرار گرفته است.

در ادامه این جلسه، با توجه اظهارات خانم حیدری که گفتند هیچ نهاد و صنف مرتبط با این لایحه تاکنون اقدامی صورت نداده، پیشنهاد گردید با اعضای صنوف مرتبط مانند سینماگران، هنرمندان و پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای تماس گرفته شود و کسانی که متخصص و آشنا به مسائل حقوقی این حوزه هستند، دعوت گردند تا در جلساتی که موضوعات مرتبط با آنها مطرح می‌گردد، حضور یابند.

البته تأکید شد که وظیفه اصلی شورا که حمایت از حقوق تألیف و نشر است، نباید فراموش گردد و ورود به حوزه‌های دیگر باید از باب استحابی صورت گیرد ضمن آنکه هنوز مواد مشترک و حوزه‌های مرتبط با پدیدآورندگان و ناشران به پایان نرسیده است.

در پایان جلسه، آقای دکتر محسن زاده به تشریح مشکلات زیاد در مسیر تصویب لایحه در کمیسیون‌های فرعی و اصلی پرداخته و یادآور شد که امید زیادی به اصلاحات پیشنهادی شورا دارد.

ضمناً پیشنهاد ایشان مبنی بر اظهار نظر شورا در خصوص پیوستن ایران به کنوانسیون‌های بین‌المللی در زمینه مالکیت ادبی و هنری و همچنین ضوابط و آیین‌نامه‌های حوزه نشر مورد استقبال اعضا قرار گرفت و مقرر گردید موارد فوق با درخواست اداره کل حقوق مالکیت معنوی در دستور کار فوق‌العاده شورا قرار گرفته و اظهار نظر کارشناسی صورت گیرد.

متأسفانه گزارش روند تصویب نیمه تمام لایحه در کمیسیون‌های اصلی و فرعی مانع از ورود به مباحث اصلی گردید و مقرر شد با توجه به کمی وقت، جلسات شورا بطور منظم هر دو هفته یک بار در روزهای یکشنبه تشکیل گردیده و مواد باقیمانده مورد بررسی و نقد واقع شود.

موضوع جلسه بعد، بررسی مواد مربوط به حقوق معنوی است که در جلسه سی ام نیز راجع به آن بحث‌های مقدماتی صورت گرفت.

سید عباس حسینی نیک

مسئول شورای حمایت از حقوق تألیف و نشر